
Аријадна Воронова
(Православни Свето-Тихоновски универзитет, Москва)

РУСКО-ВИЗАНТИЈСКИЙ СТИЛ У АРХИТЕКТУРИ МОСКВЕ ПОЧЕТКА XX ВЕКА И МОСКОВСКИ ЕПАРХИЈСКИ ДОМ

Такозвани „руско-византијски стил“ је постао један од израза архитектуре историзма у Русији, који се ширио у европској архитектури средином XIX и почетком XX века. Ова појава се развила у оквиру општег европског повећаног интересовања према националној архитектури¹, али је добила у Русији велики број видова у облику интернационалних стилова. То су биле све врсте токова еклектике: неоготика, модерна (која води порекло од бечке сецесије, француске Ар нуво и немачког Југендстила), маварски и паладијански правци. Заједно са њима су биле присутне чисто руске и повезане са њима византијске карактеристике у архитектури, под утицајем покрета романтизма, словенофилства и народњаштва, који су се шириле у овом периоду у Русији.²

Руско-византијски стил је настао у руској архитектури тридесетих година XIX века и почео да се активно развија захваљујући првим открићима византијских споменика, као и због почетка развоја византистике и веома широке подршке власти, јер је овај стил оваплотио идеју званичног православља и монархизма о континуитету између Византије и Русије.³ За руско-византијску архитектуру је карактеристично преузимање низа мотива из византијске и староруске архитектуре, који су се најјасније оваплотили у „стандардним пројектима“ цркава Константина Тона 40-их година XIX века. Такође у Московском Кремљу он је саградио Велику Кремаљску Палату и Оружејну Палату, њихови облици указују на руску архитектуру XVII века, а нарочито Теремној Палати која се налази такође у Кремљу. Најпознати

¹ Како је познато, слична појава се налазила и у српској архитектури овог периода. А. Кадијевић, *Византијско грађитељство као инспирација српских неимара Новијег доба*, Београд 2016, 7-14.

² Е.И. Кириченко, *Архитектурные теории XIX века в России*, Москва 1986, 207-210; А.В. Иконников, *Тысяча лет русской архитектуры. Развитие традиций*, Москва 1990, 327 – 339.

³ Ю.Р. Савельев, „Византийский стиль“ в архитектуре России. Вторая половина XIX – начало XX века, Санкт-Петербург 2005, 7-20.

1. Кућа Игумнова на улици Болшој Јакиманки, архитекта Николај Поздејев, 1889 – 1893. г. Фотографија: <http://faberco.ru/restavratsionnye-raboty>.

1. Особняк Игумнова на Большой Якиманке в Москве, архитектор Николай Поздеев, 1889 – 1893 г. Фото автора.

3. Прихвятилиште браће Бојевих са црквом Светог Николе у Москви, архитекта Александар Обер, 1890. г. Фотографија: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Стромынка>.

3. Богадельня братьев Боевых с Никольским храмом на улице Стромынка в Москве, архитектор Александр Обер, 1890 г. Фото автора.

2. Позориште Корша, архитекта Михајил Чичагов, 1885. г. Фотографија: <https://www.otzyv.ru>.

2. Театр Корша (ныне Театр Наций) в Богословском (ныне Петровском) переулке в Москве, архитектор Михаил Чичагов, 1885 г. Фото автора.

пример је Храм Христа Спаситеља (архитекта Константин Тон) у Москви, који је саграђен 1839 – 1883. године.⁴ Најбоље московске зграде овог стила су: Горњи Трговачки редови на Црвеном тргу (архитекта Александар Померанцев, 1893. година), Виндавска (Рижска) железничка станица (архитекта Станислав Бржозовски, 1899. година), Политехнички музеј (архитекта Иполит Монигети, 1877. година), кућа Игумнова на улици Болшој Јакиманки (архитекта Николај Поздејев, 1889 – 1893. година). **(сл.1)** Већина архитектонских објеката овог типа се јавила управо у Москви, која је у поређењу са званичним и више прозападним главним градом Петербургом постала у XIX и почетком XX века упориште свега руског и народног.⁵

Међутим, у овом периоду у архитектури Русије био је присутан рационалистички правац у изградњи про-

⁴ Храм Христа Спаситеља је разнешен 1931. године. На његовом месту је планирано да се изгради огроман Дворац Савета, али због техничких проблема и почетка Другог светског рата радови су стали на нивоу јаме, у којој је касније био направљен базен. Е.И. Кириченко, *Храм Христа Спасителя в Москве*, Москва 1992, 54-68, 228-237, 242-270. 1990-их година Храм Христа Спаситеља је поново изграђен.

⁵ А.В. Иконников, *Историзм в архитектуре*, Москва 1997, 274-275, 301-302.

4. Епархијска школа у Томску, архитекта Константин Лигин, 1903 – 1907. г. Фотографија Романа Петрушина.

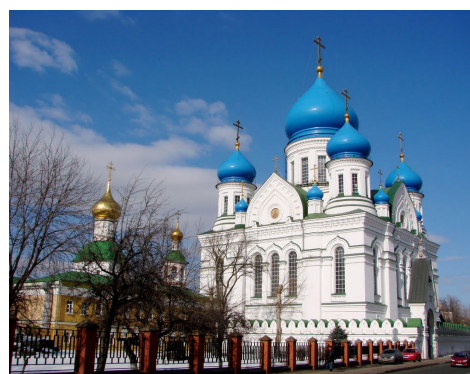
4. Епархиальная школа в Томске, архитектор Константин Лигин, 1903 – 1907 гг. Фотография Романа Петрушина 2010 г.

5. Московски Епархијски Дом, архитекта Петар Виноградов, 1901-1903. г. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

5. Московский Епархиальный дом, архитектор Петр Виноградов, 1901 – 1903 гг. Фото 1903 г. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

изводних и складишних објеката, касарни, банака, типографија, као и стамбених зграда и јавних институција, укључујући и болнице, прихватишта, народне школе и позоришта.⁶ (сл.2) Наравно у овој техници су изведени и црквени објекти руско-византијског стила, а посебно војне цркве (на пример, стандардне војне цркве према пројекту 1901. године архитекте Федора Вержбицког у Финској, Пскову и Воронежском региону). Као пример везе црквене институције и саме цркве може служити зграда прихватишта браће Бојевих са црквом Светог Николе у Москви (архитекта Александар Обер, 1890. година). (сл.3) За ове објекте је карактеристична употреба неомалтерисаних површина фасада од црвене цигле, што је изазвало појаву израза у науци „цигла стил“.⁷ Најпознатије службене зграде у Москви, које су подигнуте у руско-византијском стилу и техници цигле, су Државни историјски музеј (архитекта Владимир Шервуд, 1875 – 1883. година) и Московска Градска Скупштина на Црвеном тргу (архитекта Димитриј

6. Катедрала Иверске иконе Богоматере Николо-Перервинског манастира у Москви, архитекта Петар Виноградов, 1909. г. Фотографија: <http://cerkvi-rossii.ru/moskva/moskva-sobor-iverskoj-ikony-bozhiej-materi-v-nikolo-perervinskom-monastyre.html>

6. Собор Иверской иконы Богоматери Николо-Перервинского монастыря в Москве, архитектор Петр Виноградов, 1909 г. Фото автора.

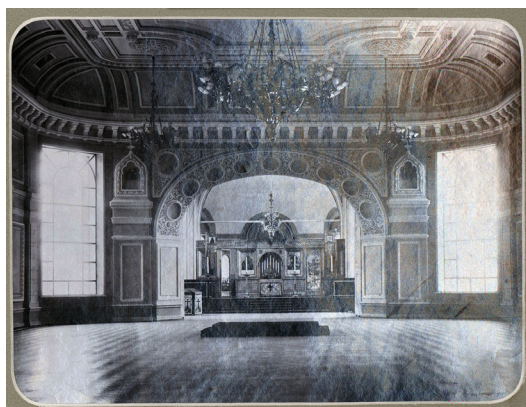
⁶ На пример, позоришта у Москви: позориште Парадиз (архитекте Константин Терској и Федор Шехтель, 1890); позориште Корша (архитекта Михаил Чичагов, 1885).

⁷ Е.А. Кириченко, *Москва. Памятники архитектуры 1830 – 1910-х годов*, Москва 1977, 16-23, 33, 40, 42, 45, 51-53.

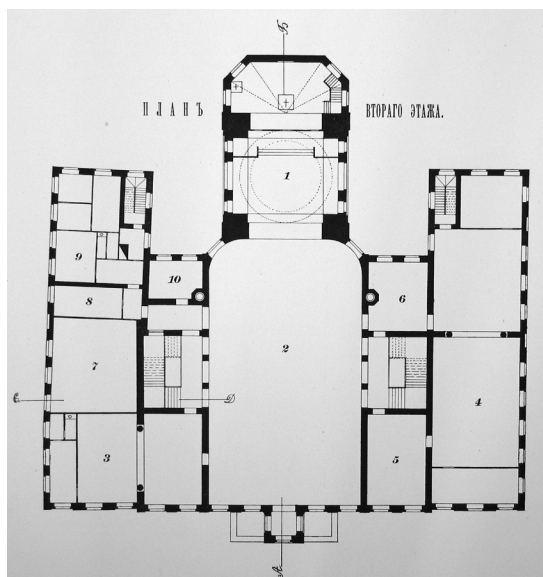
7. Пројекат Московског Епархијског Дома, цртеж архитекте Петра Виноградова, 1901. г. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

7. Проект здания Епархиального дома в Москве, чертеж архитектора Петра Виноградова. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

8. Московски Епархијски Дом, архитекта Петар Виноградов, 1901-1903. г. Саборна сала и унутрашња црква Св. кнеза Владимира. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

8. Московский Епархиальный дом, архитектор Петр Виноградов, 1901 – 1903 гг. Соборная палата и домовый храм Св. князя Владимира. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

9. Московски Епархијски Дом, архитекта Петар Виноградов, 1901-1903. г. Основа првог спрата. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

9. Московский Епархиальный дом, архитектор Петр Виноградов, 1901 – 1903 гг. План второго этажа. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

Чичагов, 1890 – 1892. година).⁸ Веза у техници цигле староруских, византијских и ордерних мотива (уз обавезно присуство храма унутар зграде) посебно је карактеристична за архитектуру епархијских образовних установа широм Русије, што је створило тзв. „епархијски стил“ сличних објеката у другој половини XIX и почетком XX века. Примери таквих зграда епархијских школа сачували се у Томску (*сл.4*), Екатеринбургу, Оренбургу, Симбирску, Бежецку, Уфе, Благовештенску, Екатеринодару, Елабуги, Иркутску, Калуги, Костроме, Краснојарску.

Ова је јубиларна година с многим догађајима који су значајни за Русију и стога ћемо се задржати на историји и архитектури посебне црквене зграде у Москви, која сада припада Православном Свето-Тихоновском универзитету. Московски Епархијски Дом (*сл.5*) је изграђен на иницијативу митрополита Московског Владимира. Главна идеја објекта је била стварање друштвено-образовног духовног центра за уједињење свих добротворних установа епархије, цркве и народа, за развој мисионарске и образовне активности међу обичним народом, изложеним атеистичкој и револуционарној агитацији бољшевика.⁹

Зграда је изграђена по пројекту епархијског архитекта Петра Виноградова, аутора многих црквених и јавних зграда широм Русије. Најпознатије су катедрала Иверске иконе Богородице Николо-Перервинског манастира у Москви (*сл.6*) и Тројицка катедрала Иверског Вискунског манастира код Нижњег Новгорода. Сваки од ових храмова је велика петоглава величанствена зграда, која прима у себе до 4000 људи. Такође архитекта Петар Виноградов је извршио реконструкцију цркве Св. Јована Златоустог Рождественског манастира у Москви у стилу архитектуре Московске Русије XVII века, а последњи његов рад је црква Три Јерарха московског манастира у част иконе Богородице „Свих тугујућих радости“ (црква није сачувана) и завршетак главног храма овог манастира, Свемилосљивог Спаса¹⁰.

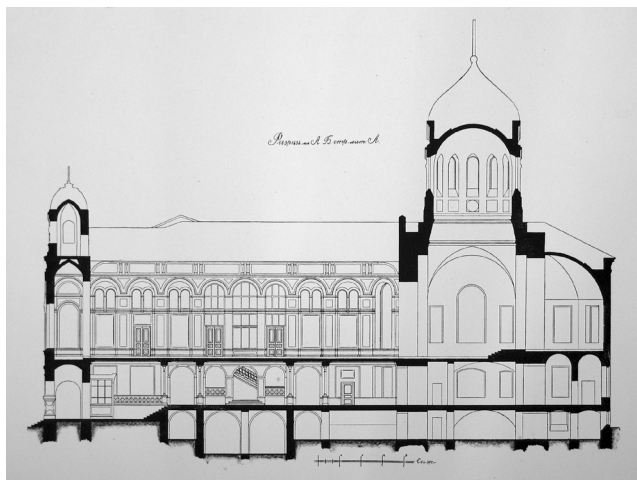
Дакле, Московски Епархијски Дом (*сл.7*), који спаја у себи староруске, византијске и ордерне архитектонске мотиве, може се повезати са такозваним „епархијским стилем“ из друге половине XIX и почетком XX века. Центар двоспратнице од цигле, са подрумом и звоником, је велика сала на другом спрату – Саборна сала, која прима 1500 људи (*сл.8*). Она је повезана са унутрашњом црквом Св. кнеза Владимира, међутим Саборна сала и храм могу се користити као једна целина, када је преграда размакнута, или одвојено.¹¹ Око овог центра се развио живот целе зграде (*сл.9*): поред

⁸ Там же, с. 61-65, 87. Е.И. Кириченко, *Москва на рубеже столетий*, Москва 1977, 36-38, 47, 56-57, 91, 103.

⁹ В.Ф. Козлов, *Епархиальный дом в Москве. Хроника жизни дома и Князь-Владимирского храма. 1902-1918 гг.*, Москва 2015, 7-8.

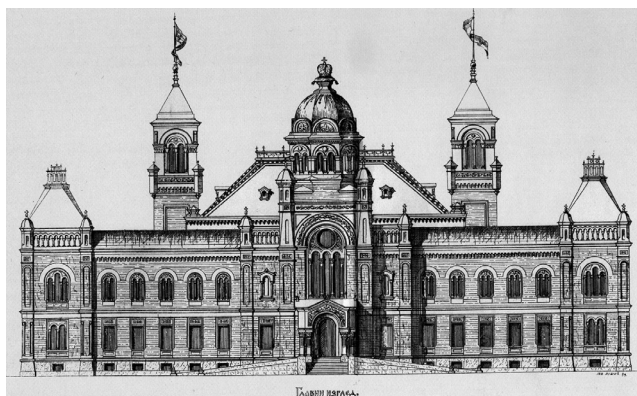
¹⁰ Зодчие Москвы времени эклектики, модерна и неоклассицизма (1830-1917 годы). Иллюстрированный биографический словарь. Под научной редакцией А.Ф. Крашенинникова, *Государственный научно-исследовательский музей архитектуры им. А. В. Щусева*, Москва 1998, 60.

¹¹ Паламарчук П. Сорок сороков. Т. 2. Москва, 1994. С. 363-365. Митрополит Евлогий (Георгиевский), *Путь моей жизни. Серия „Материалы по истории Церкви“*, Москва 1994, 271.

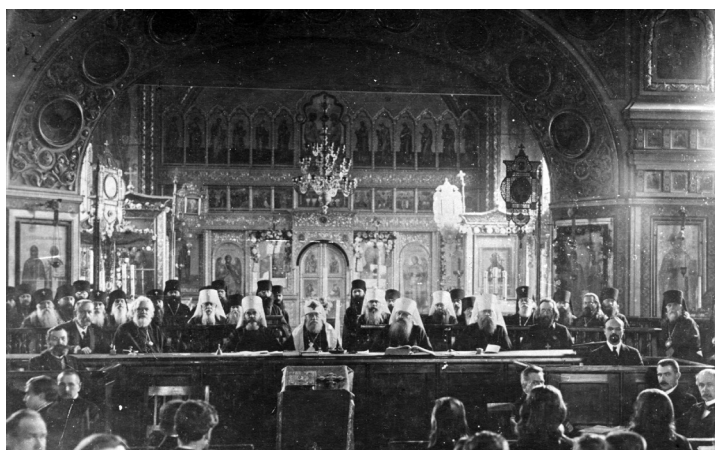
10. Московски Епархијски Дом, архитекта Петар Виноградов, 1901-1903. г. Подужни пресек. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

10. Московский Епархиальный дом, архитектор Петр Виноградов, 1901 – 1903 гг. Продольный разрез. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

11. Пројекат Епархијског Дома у Нишу, архитекта Јован Илкић, 1899. г. Фотографија из књ.: А. Кадиевић, *Византијско градитељство као инспирација српских неимара Новијег доба*, Београд 2016. Сл. 12 на с. 34.

11. Проект Епархиального Дома в Нише, архитектор Йован Илчич, 1899 г. Фотография из кн.: *Кадиевић А. Византијско градитељство као инспирација српских неимара Новијег доба*. Београд, 2016. Илл. 12 на с. 34.

12. Седница Сверуског Месног Сабора Руске Православне Цркве у Саборној сали Епархијског Дома, 1917. – 1918. г. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

12. Поместный Собор Русской Православной Церкви 1917-1918 гг. Заседание в Соборной палате Московского Епархиального дома. Фото 1917 г. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

Саборне сале су биле мала сала, читаоница епархијске библиотеке и свечана степеништа. Са високом централним делом са севера и југа су повезана нижа, такође двоспратна крила са просторијама за различите намене. Ниже су и источне просторије између Саборне сале и крила (то је омогућило уређење горњег светла за свечана степеништа) (сл.10). Спољни обриси објекта делимично осликавају његову унутрашњу структуру: повећани централни део, иако због горњег светла другог спрата изгледа да је овај део зграде троспратан. Центар западне фасаде био је обележен звоником, док је са истока у облику зграде доминирала купола храма на тамбуру¹².

Слична појава је нереализована зграда Епархијског Дома у Нишу (сл.11) архитекте Јована Илкића (1900. г.), који је као ученик Теофила Ханзена, објединио у свом пројекту архитектонске мотиве византијске и западне ренесансе. Епархијски Дом је замишљен у виду разрушене монументалне палате, са ризалитно наглашеним централним блоком, фланкираним високим торњевима и нижим бочним крилима.¹³ Према архитектури фасада и опште композицији основе, Нишки Епархијски Дом је веома сличан Московском Епархијском Дому, али има једна суштинска разлика. У Нишком Дому главна сала није повезана са унутрашњом црквом, вероватно због тога, што је пројекат Епархијског Дома у Нишу био управо замишљен тако да се зграда, осим за потребе Нишке епархије, може користити и за седнице Народне скупштине. Зграда Нишког Епархијског Дома требала је да, и по својој функцији и по својој архитектонској концепцији, нагласи значај улоге државе и цркве, као и њихову међусобну повезаност, идеју која је имала посебан значај у овим крајевима припојеним Србији после Берлинског конгреса.

Осим тога у Нишком Дому пуно простора заузимају два пространа унутрашња дворишта која имају уобичајену улогу да обезбеде осветљење унутрашњости и проток ваздуха, као и да раздвоје функције смештене у згради. Просторије намењене да их користи Народна скупштина су груписане углавном око левог унутрашњег дворишта, док су око десног унутрашњег дворишта груписане просторије намењене за потребе епархије. У Московском Дому улогу таквих дворишта имају свечана степеништа, али намене свих просторија су биле искључиво црквене. За разлику од композиције основе Нишког Епархијског Дома, чији је ентеријер подређен естетици, а не функционалности, у Московском Дому, напротив, скоро нема празнина за комуникационе чворове и правце, дакле његов ентеријер је више функционалан.

Још једна разлика је локација капеле Нишког Дома на главној фасади, док у Московском Дому на истом месту се налази само звоник, међутим, унутрашња црква је смештена на западној фасади, чак и иступа из основног обима зграде. При томе иако је кров Московског Дома много нижи од трапезастих купола Нишког Дома, оне јако личе на високе трапезасте куполе московских зграда Државног историјског музеја и посебно Московске

¹² О.П. Щенкова, *Историко-архивная справка о землевладении и архитектуре Московского Епархиального дома*, Рукопись. 2005 г., 8-12.

¹³ А. Кадијевић, *Византијско градитељство као инспирација српских неимара Новијег доба*, Београд 2016, 33-34.

13. Преуређени Епархијски Дом према пројекту архитекте Ђорђа Олтаржевског, 1931. г. Фотографија 1990-х г. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

13. Главный фасад Московского Епархиального дома, перестроенный в 1931 г. по проекту архитектора Георгия Олтаржевского. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

14. Московски Епархијски Дом. Источна фасада са троспратним додацима. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

14. Московский Епархиальный дом, восточный фасад с трехэтажными надстройками в советский период. Фото 1990-х гг. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

15. Пројекат рестаурације Московског Епархијског Дома. Архитекта Александар Федоров. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

15. Проект реконструкции Московского Епархиального дома. Архитектор Александр Федоров. 2008 г. Архив Православного Свято-Тихоновского университета.

Градске Скупштине на Црвеном тргу. У целини сматрам да је поређење ових објеката врло корисно јер показује сличност тумачења неовизантијског стила у Србији и Русији: византијски слој остаје алузиван, а његови носиоци су елементи декоративног карактера.¹⁴

Изградњу Московског Епархијског Дома финансирала је не само московска епархија него и приватни донатори, међу којима су били чланови царске породице. У току изградње више пута су се одржавале црквене процесије према згради. Храм је свечано осветио 30. децембра 1903. године митрополит Владимир, уз мноштво свештенства. Обред освећења и литургију је певао хор Друштва љубитеља црквеног певања. Током литургије у храм је стигао московски градоначелник Велики кнез Сергеј Александрович и Велика књегиња Јелисавета Феодоровна. Међу ходочасницима су били представници духовне и световне власти и институција. Фрескопис цркве је испунио дворски сликар Василиј Гурјанов¹⁵ по узору на Свето-Владимирску катедралу у Кијеву. Такође његове иконе се налазе на иконостасу и у светилишту. Поред њега, и познати сликари Михаил Дикарев и Осип Чириков су поклонили своје иконе. Обилно светло се сливало кроз огромне прозоре храма. Веома висока солеја и широки лук, који повезује цркву са салом, су давале могућност свим стојећим у сали верницима да виде цело богослужење.¹⁶

Како је рекао у говору на дан освећења храма протојереј Јован Мансветов, овај храм се по својој идејној вредности издваја из низа других сличних. „Он не само да је именован за духовне потребе познатог круга људи, као парохиска црква, или за оне који живе у познатој згради, као унутрашња црква. Његов значај и именовање је више и шире. Он је храм просветитељства претежно као бедем православне вере. Под сенком овог светог храма и његових покровитеља Св. кнеза Владимира, првог просветитеља земље руске, у овој згради су присутне све врсте просветитељских делатности. Овде је велика и свима доступна библиотека, из свих области богословског знања; друштва и братства, са научним, просветитељским, мисионарским и противсекташким задацима; одавде ће изаћи на светло дана књижевни периодични часописи; одавде ће се ширити образовна и поучна издања по московском, и свим осталим крајевима. На крају, круна свега је овај храм са својим свакодневним богослужењем и са свакодневном проповеди речи Божије.“¹⁷

1917-1918. године у Саборној сали Московског Епархијског Дома су се одржале седнице Месног Сабора Руске Православне Цркве (сл. 12). Овде је донета одлука о обнови Патријаршије, канонског поретка Цркве, уместо

¹⁴ Д. Маскарели, *Илкићев пројекат за Епархијски Дом у Нишу – пример неовизантијских стремљења у новијој српској архитектури*, Ниш и Византија I, Ниш 2003, 143-148.

¹⁵ Гурјанов Василиј Петровић, 1866-1920, иконописац и рестауратор, члан Црквено-Археолошког одељења Друштва љубитеља духовног просветљења. Види: Г.И. Вздорнов, *История открытия и изучения русской средневековой живописи. XIX век.*, Москва 1986, 190, 325, 367.

¹⁶ Н. Розанов, *Торжество освящения храма во имя Св. Благоверного Князя Владимира в Епархиальном доме*, Московские церковные ведомости, 1903, № 1. С. 7.

¹⁷ Там же, с. 8.

16. Московски Епархијски Дом. Купола цркве Св. кнеза Владимира током реставрације. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

16. Купол Князь-Владимирског храма изнутри в процесу реставрације. 2014 г. Архив Православног Свято-Тихоновског универзитета.

система секуларног саборног управљања наметнутог од власти. Избор светог Патријарха Тихона се одржао 18. новембра 1917. године, а ове године тог дана ћемо обележити 100-годишњицу избора светог Патријарха Тихона и 25-годишњицу Православног Свето-Тихоновског универзитета.

На том Сабору донешене су многе одлуке, које су помириле и ујединиле руско друштво уочи тешких догађаја, који су се сручили на нашу земљу. Скоро све време учесници Сабора су радили у условима болшевичких прогона. 25. фебруара 1918. године је био зверски убијен Почасни председник Сабора и творац Епархијског Дома митрополит Владимир. Касније су претрпели мучеништво многи чланови Сабора, више од 40 од њих сада су канонизовани као новомученици. Све то чини Московски Епархијски Дом драгоценим спомеником руске црквене историје почетка XX века. У јесен 1918. године, рад Месног Сабора је насилно прекинут, а 1922. године Епархијски Дом је коначно затворен, опљачкане су његове музејске збирке, библиотеке, уништена је декорација Свето-Владимирског храма.

1931. године под вођством архитекте Ђорђа Олтаржевског зграда је преуређена до непрепознатљивости у стилу конструктивизма (*сл.13*): изнад десног крила су саграђена четири спрата, срушени су звоник и златна купола Свето-Владимирског храма. У совјетско време у згради је радио студио документарних филмова. Црквени део зграде је био подељен бетонским плочама у шест нивоа, на којима су се налазиле механичке радионице и складишта (*сл.14*).

У раним деведесетим након лажног банкрота зграда је прешла у приватне руке. Од самог оснивања 1992. године Православног Свето-Тихоновског универзитета наш ректор протојереј Владимир Воробјев је покренуо питање о повратку бившег Епархијског Дома, међутим није било одговора од стране московских власти. Дванаест година је трајала борба за повратак зграде Руске Православне Цркве. „Прво смо изгубили двадесет судских процеса. Коначно смо нашли адвоката, специјалиста за лажне банкроте, и он нам је објаснио разлог судских пораза. Пре сваке седнице наш захтев мало су мењали без нашег знања, и био је осуђен на пораз. Сада је наш адвокат тако формулисао тужбу, како је више не би могли подмукло променити. Дан пре овог 21-ог судског процеса наш адвокат је био убијен. Нови власник је почео да подноси жалбе, али смо добили још девет процеса, и тек после тога, тј. након тридесет судова, 2004. године Московски

Епархијски Дом је био враћен у власништво Руске Православне Цркве за Свето-Тихоновски универзитет¹⁸.

Развијени концепт реконструкције зграде за смештај нашег Универзитета оживљава идеје које су положене у изворном пројекту: стварање образовног и духовног центра на бази православног универзитета (*сл. 15*). Примивши огромну оронулу и осакаћену зграду, суочени смо са веома тешким проблемом спровођења наше намере о њеном оживљавању. На основи спроведених истраживања ослањајући се очуване цртеже¹⁹ и фотографије,²⁰ састављена је пројектно-рестаурацијска документација.²¹ (*сл. 16*) Али обављање такве велике поправке и реконструкције историјске зграде у центру Москве у условима економске кризе не би било могуће без подршке Његове Светости Патријарха Кирила, који је привукао добротворе за опоравак Епархијског Дома. Међутим, коначна обнова овог светог места се десила захваљујући укључивању у Председнички програм прославе у јулу 2015. године 1000-годишњице светог равноапостолног кнеза Владимира, која се славила широм Русије (*сл. 17*).

Сви рестаураторски радови су извршени под контролом државних органа за заштиту споменика и нашег Уметничког Савета. Узгред, главна икона св. кнеза Владимира урађена је по узору на фреску са ликом св. мученика из манастира Сопоћани. 26. јула 2015. године Његова Светост Патријарх Кирил је извршио освећење Епархијског Дома и два унутрашња храма (*сл. 18*). Други, новонастали унутрашњи храм је освећен у част св. Патријарха Тихона и нових мученика – учесника Месног Сабора 1917. године. У медаљонима великог лука Саборне сале одлучено је да се прикажу портрети главних светих хероја оних догађаја који су се десили управо на овом месту, где је стајала катедра президијума Сабора. (*сл. 19*) Фреске и иконе олтарних преграда обе унутрашње цркве биле су испуњене радовима наставника и студената факултета Црквене уметности нашег универзитета.

Реновирану зграду је посетио Председник Руске Федерације Владимир Путин, који је похвалио вредност Московског Епархијског

17. Московски Епархијски Дом. Купола цркве Св. кнеза Владимира после рестаурације. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

17. Купол Князь-Владимирског храма изнутри по окончању росписи храма. 2015 г. Архив Православног Свято-Тихоновског универзитета.

¹⁸ Протоиерей Владимир Воробьев: Епархиальный дом воскрес из мертвых – и это чудо. Интервју за издање Православие и мир 28 јула 2015. г.: <http://pstgu.ru/news/life/new8/2015/07/28/60382/>

¹⁹ Общеeparхиальный дом в Москве в память 14 июля 1901 г. Москва, 1903.

²⁰ РГИА, ф. 835, оп. 2, д. 93. л. 20.

²¹ Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

Дома за историју и културу Русије. (сл.20) Према речима нашег ректора, „оживљавање ове зграде је чудо, што подсећа на речи пророка Језекиља о сувим костима, које је оживео Господ. Уништени Епархијски Дом, оскрнављено свето место, васкрсава из мртвих и устаје у слави и снази. И поново у ово место се враћа та света активност, која је тамо почела (сл.21). Сигурни смо да се то чудо врши по милости Божијој и молитвама светих мученика, који су тамо радили и бранили веру“²².

Ариадна Воронова

(Православный Свято-Тихоновский гуманитарный университет, Москва)
РУССКО-ВИЗАНТИЙСКИЙ СТИЛЬ В АРХИТЕКТУРЕ МОСКВЫ НАЧАЛА XX
ВЕКА И МОСКОВСКИЙ ЕПАРХИАЛЬНЫЙ ДОМ.

Здание Московского Епархиального дома (1901-1903 гг., архитектор Петр Виноградов) с домовым храмом в честь св. князя Владимира и Соборной палатой является памятником архитектуры русско-византийского стиля и конкретно «епархиального» кирпичного стиля, а также мемориальным памятником русской церковной истории начала XX века. Основной замысел здания определялся задачей создания просветительско-образовательного духовного центра. В 1917-1918 гг. здесь проходили заседания Поместного Собора Русской Православной Церкви, где было принято решение о восстановлении Патриаршества и избрание св. Патриарха Тихона, а также многие решения, примирившие и объединившие русское общество перед лицом тяжелейших испытаний. Многие члены Собора пострадали за веру и причислены к лику святых.

За годы советской власти здание было перестроено до неузнаваемости и меняло свое функциональное назначение. Огромных усилий стоило получение и воссоздание этого здания для Православного Свято-Тихоновского Университета, идея которого восстанавливает замысел, заложенный в его первоначальном проекте. Реконструкция Московского Епархиального дома была приурочена к 1000-летию преставления святого равноапостольного князя Владимира 2015 года. 26 июля Святейший Патриарх Московский и всея Руси Кирилл совершил великое освящение здания. Обновленное здание посетил Президент Российской Федерации Владимир Путин, который отметил важное значение Московского Епархиального Дома для истории и культуры России. Росписи главного храма и второго домового храма св. Тихона и всех новомучеников, участников Поместного Собора 1917-1918 года, были выполнены трудами преподавателей и студентов факультета Церковных художеств Свято-Тихоновского Университета.

²² Протоиерей Владимир Воробьев: Епархиальный дом воскрес из мертвых – и это чудо. Интервью за издание Православие и мир 28 июля 2015. г.: <http://pstgu.ru/news/life/new8/2015/07/28/60382/>

Сл. 18 Московски Епархијски Дом. Црква Св. кнеза Владимира и Саборна сала током освећења 26. јула 2015. године. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

Сл. 19 Московски Епархијски Дом. Студенти Свето-Тихоновског универзитета на челу са оцем Ректором под луком Саборне сале. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

Сл. 20 Посета Председника Владимира Путина Московског Епархијског Дома – главнез граде Свето-Тихоновског универзитета. 27. јула 2015. године. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.

Сл. 21 Московски Епархијски Дом. Главна фасада и обновљени звоник на дан освећења зграде 26. јула 2015. године. Архива Православног Свето-Тихоновског универзитета.